

ВНЕСОК ЖІНОК У РОЗВИТОК НАУКИ ТА ПОЛІТИКИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто історичний розвиток участі жінок у науці та політиці, а також їхній внесок у ці сфери.

Ключові слова:

Жінки, наука, політика, гендерна рівність, бар'єри, видатні жінки, жіноче лідерство, історія науки.

Abstract

The historical development of women's participation in science and politics, as well as their contribution to these spheres, is considered.

Keywords:

Women, science, politics, gender equality, barriers, prominent women, female leadership, history of science.

Вступ

Роль жінок у науці та політиці протягом історії зазнавала значних змін, однак завжди була обумовлена соціальними, культурними та економічними чинниками. У багатьох культурах жінки стикалися з обмеженнями, які заважали їм отримати освіту та займатися професійною діяльністю.

Результати дослідження

Історично роль жінок у науці та політиці була обмеженою через соціальні та культурні бар'єри, які перешкоджали їхньому доступу до освіти та професійних можливостей. Незважаючи на ці обмеження, жінки протягом століть робили значний внесок у розвиток суспільства. У давні часи вони часто працювали анонімно або під іменами своїх чоловіків.

Гіпатія Александрійська жила близько 370–415 років до нашої ери була однією з перших відомих жінок-науковців, яка зробила внесок у математику й астрономію. Вона вдосконалила астрономічні прилади, такі як астролябія і гідрометр, які використовувалися для вимірювання положень зірок і щільності рідин. Її наукові праці включали коментарі до праць Аполлонія і Діофанта, і вона зробила великий внесок у розвиток не лише астрономії, але й геометрії та алгебри [1].

Згодом у XIX та XX століттях, у контексті розвитку феміністичного руху та боротьби за рівноправність, жінки почали активніше брати участь у науці та політиці. Видатні особистості, такі як Марія Склодовська-Кюрі. Одна з найвідоміших жінок-науковців в історії, чий внесок у фізику та хімію став визначальним для розвитку науки у XX столітті. Кюрі стала першою жінкою, яка здобула Нобелівську премію, і єдина вчена, що отримала цю нагороду у двох різних наукових дисциплінах – фізиці та хімії. Її дослідження радіоактивності, разом із відкриттям нових елементів, таких як полоній та радій, проклали шлях до розвитку ядерної фізики та медицини. Вона не лише зробила значні наукові відкриття, але й стала символом боротьби за права жінок у науці, адже їй довелося долати численні труднощі через гендерну дискримінацію [2].

Еммелін Панкхерст у політиці, не лише зробили вагомий внесок у свої галузі, але й стали символами боротьби за жіночі права. Сучасний світ визнає важливість гендерної рівності, і сьогодні жінки відіграють ключові ролі як у наукових дослідженнях, так і в прийнятті політичних рішень [3].

Жінки-лідерки, такі як Маргарет Тетчер, Ангела Меркель та Індіра Ганді, справили величезний вплив на політику як на національному, так і на міжнародному рівні. Маргарет Тетчер, перша жінка на посаді прем'єр-міністра Великої Британії (1979–1990), відома своєю жорсткою економічною політикою, яка змінила курс британської економіки і зміцнила її міжнародний вплив. Її стиль керівництва отримав назву "тетчеризм" і став символом політичної рішучості та консервативних реформ [4].

Ангела Меркель, яка займала пост канцлера Німеччини з 2005 по 2021 рік, стала однією з найбільш впливових жінок у сучасній світовій політиці. Вона привела Німеччину до економічного процвітання, активно підтримувала єдність Європейського Союзу та відіграла ключову роль у вирішенні міжнародних криз, таких як міграційна криза 2015 року. Меркель також стала символом стабільного лідерства [5].

Індіра Ганді, перша і єдина жінка-прем'єр-міністр Індії (1966–1977), зробила величезний внесок у зміцнення незалежності та політичної ваги своєї країни на світовій арені. Її політика "зеленої революції" значно покращила сільське господарство Індії, і вона була важливою фігурою в індійській політиці [6].

Дженніфер Дудна американська біохімік, одна з провідних науковців у сфері генетики, відома своєю спільною розробкою технології CRISPR, яка дозволяє редагувати гени з безпрецедентною точністю. Її дослідження відкрили нові горизонти для медицини, сільського господарства та біотехнологій, зокрема в лікуванні генетичних захворювань. За свої досягнення Дудна отримала низку престижних нагород, включаючи Нобелівську премію з хімії у 2020 році, яку вона поділила з Еммануель Шарпантьє. Її робота не лише просунула наукові знання, але й підняла етичні питання щодо використання технологій редагування геному [7].

Крісталіна Георгієва, голова Міжнародного Валютного Фонду, є важливою фігурою в сучасній політиці та економіці. Георгієва розпочала свою кар'єру у Світовому банку, де займала ряд керівних посад, зокрема віце-президента, а також обіймала посаду єврокомісара з гуманітарної допомоги в Європейській комісії. Вона стала першою жінкою на посаді голови МВФ у 2019 році. Георгієва активно працює над питаннями глобальної економічної стабільності та розвитку, ініціюючи важливі реформи та програми підтримки для країн, що розвиваються. Її вплив у сфері економіки підкреслює значення участі жінок у високих політичних і наукових посадах, сприяючи розвитку гендерного різноманіття в цих сферах [8].

Поблематика участі жінок у науці та політиці залишається актуальною і в наш час, попри формальну рівність статей. Статистика свідчить про недостатнє представництво жінок на вищих керівних посадах, як у науці, так і в політиці, що вимагає подальшого дослідження та розробки рекомендацій для вирішення цієї проблеми. Гендерні стереотипи й досі стримують повноцінну участь жінок у прийнятті важливих рішень [9].

Висновки

Роль жінок у науці та політиці пройшла довгий шлях від обмежень і анонімності до визнання та впливу. Історичні перешкоди не змогли завадити жінкам та сучасним лідеркам, здійснити значний внесок у розвиток науки і політики. Вони не лише досягли видатних успіхів у своїх галузях, але й стали символами боротьби за рівноправність та зміни суспільних стандартів.

Сучасний світ бачить зростаючу присутність жінок. Незважаючи на формальні досягнення у гендерній рівності, проблема недостатнього представництва жінок на вищих посадах залишається актуальною. Гендерні стереотипи, що досі існують, стримують повноцінну участь жінок у прийнятті важливих рішень. Важливо продовжувати активну роботу над подоланням цих бар'єрів, аби забезпечити гендерну рівність у науці та політиці, що в свою чергу сприятиме більш різноманітному та справедливому суспільству.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Педагогічний вісник. Комунальний навчальний заклад «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради». URL: http://oipopp.ed-sp.net/public/pg_magazine/pdf/pv_4_2023.pdf.
2. Марія Склодовська - Кюрі: пристрасть до науки. Національна наукова медична бібліотека України. URL: <https://library.gov.ua/mariia-sklodowska-kiuri-pystrast-do-nauky/>
3. Ukrinform. Суфразистки: жінки, які подарували нам голос, роботу і право на розлучення. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2417919-sufrazistki-zinki-aki-podarovali-nam-golos-robotu-i-pravo-na-rozrucenna.html>
4. Тетчер Маргарет. LB.ua. URL: https://lb.ua/file/person/2856_tetcher_margaret_.html
5. Ангела Меркель - новини сьогодні, біографія, фото, відео, історія життя OBOZ.UA. OBOZREVATEL. URL: <https://www.obozrevatel.com/ukr/person/angela-merkel.htm>
6. <https://vseosvita.ua/blogs/indira-handi-persha-zhinka-premier-ministr-v-indii-i-druha-v-sviti-51865.html>

7. Памплона Ф. mindthegraph Дует CRISPR Нобелівська премія 2020 з хімії. URL: <https://mindthegraph.com/blog/uk/crispr-duo-vиграє-нобелівську-премію-2020-за-хімію/>.
8. Крісталіна Георгієва - новини сьогодні, біографія, фото, відео, історія життя OBOZ.UA. OBOZREVATEL. URL: <https://www.obozrevatel.com/ukr/person/kristalina-georgieva.htm>
9. Богачук Г. В. Жінка в науці та політиці [Електронний ресурс] / Г. В. Богачук, А. В. Слободянюк. // НТКП ВНТУ. Інститут соціально-гуманітарних наук (2018) [288]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/20248>

Оболонська Яна Олександрівна – студентка групи ІБС-22б, факультету інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: vn.oyana@gmail.com

Слободянюк Анатолій Володимирович – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, завідувач лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету, email: slobodyanyuk@vntu.edu.ua.

Obolonska Yana Oleksandrivna - student of group ІBS-22b, faculty of information technologies and computer engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vn.oyana@gmail.com

Slobodyanyuk Anatoly Volodymyrovych - PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, head of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University, email: slobodyanyuk@vntu.edu.ua.